

Nieuwe buitenkansen.

Investeren in de kleine kernen
in de nieuwe raadsperiode

Gemeente
Rotterdam

Voorwoord.

Als voorzitters van de gebiedscommissie, maar zeker ook als inwoners, zijn we trots op ons havendorp. Dorpen met ieder zijn eigen historie en eigen identiteit. Dorpen die de eeuwen hebben doorstaan, maar waarvan de omgeving totaal is veranderd. Zij horen bij Rotterdam, maar liggen relatief ver van het stadscentrum verwijderd. Het zijn dorpen waar het verenigingsleven sterk is en mensen niet snel anoniem zijn.

Niettemin maken we ons zorgen. De sociale samenhang brokkelt af en gevoelens van onveiligheid nemen toe. Geweldsincidenten zijn zwaarder. Hiervoor is onvoldoende aandacht. Nieuwbouwprojecten en renovatie-investeringen hebben niet het tempo dat nodig is. Daardoor laten we kansen liggen.

De dorpen en hun gemeenschappen horen bij Rotterdam. In 2018 gaven wij in het boekje 'Investeren in duurzame buitenkansen' hieraan uiting. Wij verklaarden onze liefde aan Rotterdam. Die liefde is er nog steeds, maar die moet wel van twee kanten komen. We waren blij met een op maat gesneden aanpak voor onze havendorpen. De havendorpen zijn immers geen eenheidsworst. Er is een wethouder kleine kernen aangesteld en een Programma Kleine Kernen Aanpak gestart met als inzet de dorpen levendig en vitaal te houden met toegesneden oplossingen en aanpak. Stuk voor stuk nuttige en belangrijke zaken, maar de verwachtingen zijn niet waargemaakt. We hadden meer inzet, middelen en dynamiek verwacht, juist op de afgesproken inhoudelijke maatregelen zoals woningbouw en investeringen.

Het is evenwel zeker nog niet te laat, maar dan moet er wel iets veranderen in aanpak en uitvoering. Net als in 2018 hebben wij onze wensen en ambities op een rij gezet. We bieden deze aan met dit eigen boekje. Wij zien volop kansen om het leven en wonen in onze havendorpen, de kleine kernen van Rotterdam, aantrekkelijk en aangenaam te doen zijn.

De nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college nodigen we dan ook nadrukkelijk uit hiervan niet alleen kennis te nemen, maar in de nieuwe periode met de drie kleine kernen samen aan de slag te gaan. Honoreer onze verbondenheid met Rotterdam. Laat ons onderdeel zijn van het Rotterdams visitekaartje. Wij zijn geen achterlopers maar vooroplopers. Trots zijn op je kleine kernen vergt actie en handelingsperspectief. Ook al liggen ze wat verder weg en zijn ze niet elke dag zichtbaar in beeld.

Participatie vanuit onze dorpen is daarbij een must. De betrokkenheid van onze inwoners bij hun dorp is groot. Bijeenkomsten, ook digitaal, laten stevast een grote opkomst zien. Daadwerkelijke participatie is een kans om beleid en uitvoering te verbeteren. Wij zijn bereid ook in de nieuwe bestuurlijke organisatie mee te denken en te doen. Vanuit ons perspectief mee te werken aan de toekomst van Rotterdam. Op onze beurt vragen wij aan raad en college onze inbreng serieus mee te wegen in de te nemen besluiten. Oog te hebben voor de bijzondere positie waarin de kleine kernen, onze dorpsgemeenschappen, zitten. Met die houding en inzet kunnen we met elkaar de komende raadsperiode stappen zetten, ambities realiseren.

Wij wensen het nieuwe gemeentebestuur veel wijsheid toe in de komende periode en zien uit naar de samenwerking.

Rob van der Meer
Voorzitter
Gebiedscommissie Pernis

Rob Oosterlee
Voorzitter
Gebiedscommissie Rozenburg

Peter Stok
Voorzitter
Gebiedscommissie Hoek van Holland

1. Inleiding.

Algemeen

In 2018 verscheen het boekje 'Investeren in duurzame buitenkansen'. Hier gingen jaren van voorbereiding aan vooraf. Zo verscheen in 2015 het eindrapport 'Toekomstscenario's kleine kernen Rotterdam' van het bureau Regioplan. Regioplan stelde vast dat zij niet alleen geografisch ver weg lagen van Rotterdam maar daarvan ook demografisch afweken. Een voorbeeld hiervan is dat de bevolking in de kernen vergrijsd terwijl in de rest van de stad de bevolking juist verjongt. Ook stelde Regioplan vast dat met name Rozenburg en Pernis kwetsbaar waren.

Het boekje 'Investeren in duurzame buitenkansen' vormde het antwoord op dit rapport. Vanuit de kernen zelf kwam energie los om de dorpen vitaal en levendig te houden. Langs vijf verbindende thema's werden ambities geformuleerd. De politiek omarmde de aanpak zoals via de motie 'boter bij de vis' tijdens de bespreking van de voorjaarsnota 2019. Dit heeft ertoe geleid dat er inmiddels een wethouder is met, naast economie, de kleine kernen in de portefeuille. Daarbinnen is het Programma Kleine Kernen Aanpak een hoofdonderdeel. Het programma heeft een looptijd van 10 jaar (2020-2030) en kent 19 ambities/maatregelen, waaronder:

- Het gedifferentieerd bouwen van passende woningen,
- Aandacht voor duurzaamheid en vergroening,
- Veiligstellen van en verbindingen leggen tussen het bestaande groen,
- De aantrekkelijkheid voor toerisme en recreatie verder uitbouwen met behoud van waarden binnen de dorpsgemeenschappen.

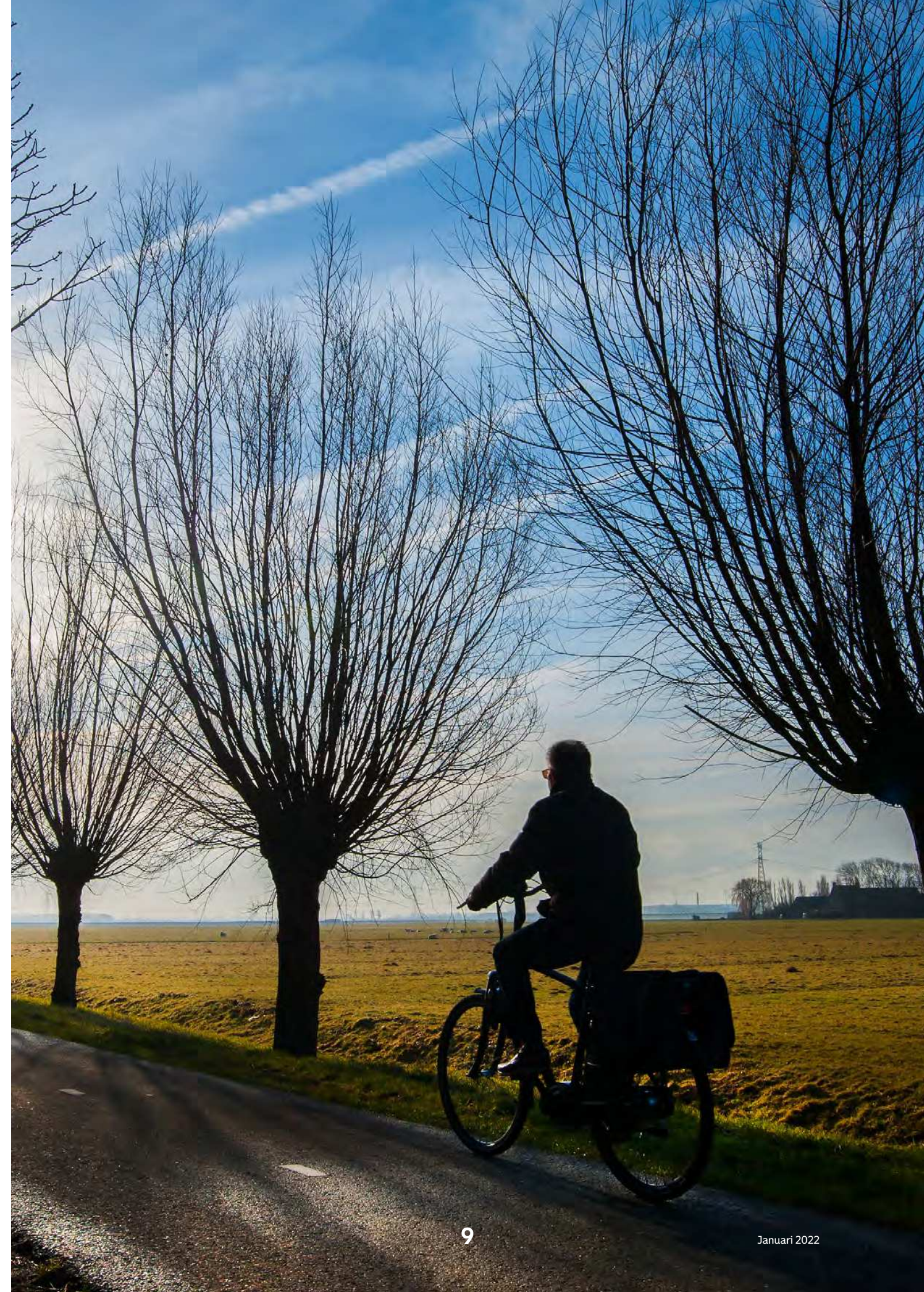
Het programma is begin 2020 officieel van start gegaan en is dus ruim 1,5 jaar onderweg. Alle onderwerpen die raken aan de levensloopbestendigheid van Hoek van Holland, Pernis en Rozenburg vallen onder de aanpak. Uitgangspunt is dat iedere kans die zich voordoet om de gebieden voor alle partijen vitaler en aantrekkelijker te maken, er een is die het verdient om uitgewerkt te worden. Het gaat daarbij om kansen op economisch, maatschappelijk en welzijnsgebied.

In de afgelopen periode zijn stappen gezet. Zo is het digitale platform 'Sterker door nieuwe ideeën' gelanceerd. Inwoners konden hierop plannen voor de kernen aandragen en via stemming aangeven wat ze wilden. Deze aanpak was een succes en wordt inmiddels ook in de rest van de gemeente uitgerold. Er zijn communicatiecampagnes (Hiero) waar actieve inwoners uit de kernen aangeven wat zij belangrijk vinden voor hun dorp. Uit onderzoek van Bureau Citisens (2020) bleek dat inwoners graag geïnformeerd willen worden. Het liefst via een bewonersbrief per post maar ook via een bericht in het huis-aan-huisblad.

Maar er zijn ook zorgen over de sociale kracht van de kernen. Inwoners vervreemden van elkaar met toenemende onveiligheid als gevolg. Voorzieningen staan onder druk door uitblijvende woningbouw. Het dorpsgevoel is er zeker nog wel maar moet worden bewaakt.

Participatie en inspraak is voor de kleine kernen belangrijk. Inspraakbijeenkomsten kennen een hoge opkomst. Het proces rondom het recreatieoord in Hoek van Holland laat zien dat participatie een meerwaarde heeft en partijen tot elkaar brengt. Daarbij geldt geven en nemen. Op die manier rendeert participatie voor iedereen.

Met diverse partijen in de kleine kernen is gesproken over wat de gebieden nodig hebben om voor de huidige en toekomstige generaties een aantrekkelijk woongebied te blijven. In de eerste plaats voor bewoners en ondernemers, maar natuurlijk mogen ook bezoekers hiervan meegenieten. Uitkomst van deze gesprekken is dit boekje 'Nieuwe buitenkansen'. Het heeft tot doel de positieve kant van de kernen te versterken door ambities neer te zetten voor de volgende bestuursperiode. Ook nu weer worden de vijf verbindende thema's gevolgd. Per thema worden kansen en mogelijkheden voor de drie kernen gezamenlijk geïnventariseerd.

2. De vijf verbindende thema's voor de havendorpen.

2.1. Zelfbewuste dorpen in de regio

Hoek van Holland, Pernis en Rozenburg kennen een bijzondere geografische ligging. De drie kleine kernen liggen relatief ver van het centrum van Rotterdam en zijn ook niet ingebed in andere wijken. Als een voorziening niet aanwezig is, moeten de inwoners relatief ver reizen. Niet zelden naar omliggende gemeenten. Daarnaast is een typisch kenmerk van een havendorp dat er van een voorziening vaak maar één is die, wanneer deze verdwijnt, niet meer terugkomt.

Toch is er niet sprake van een (geheel) isolement. In het boekje 'Investeren in duurzame buitenkansen' uit 2018 kwam al naar voren dat de drie kernen meer dan andere gebieden in Rotterdam verbonden zijn met gemeenten in hun directe omgeving. Zo zit een groot deel van de middelbare scholieren uit Rozenburg op één van de scholen op Voorne-Putten. De besturen van de Rozenburgse scholen kennen eveneens hun zwaartepunt op Voorne-Putten. Voor zorg gaan Rozenburgers naar Spijkenisse of Dirksland. Voor Hoek van Holland is de oriëntatie juist weer gericht op het Westland en voor Pernis (in mindere mate) op Albrandswaard.

In 2018 werd aangegeven dat de aansluiting op de omliggende regio belangrijk is. In de praktijk blijkt dat weerbarstig. Zo wordt op Voorne-Putten gewerkt aan een ambitieuze Regiodeal voor meer dynamiek op de Zuid-Hollandse eilanden waarbij Rozenburg niet is betrokken. Daarnaast komt het voor dat omliggende gemeenten andere bestuurlijke keuzes maken waardoor inwoners ver moeten reizen voor voorzieningen die in Rotterdam worden aangeboden zoals een testlocatie (Vlaardingen) of – voor Hoekenezen – ondersteuning bij geestelijke problemen (aanbod alleen in Rotterdam). Tegelijk wordt in Rotterdam soms beleid ingezet dat uitgaat van voorzieningen die in de kleine kernen niet aanwezig zijn. Het voorzieningenniveau in de drie dorpen wijkt op onderdelen te veel af van wat in de Rotterdamse wijken gewoon is.

Belangrijk is het voorzieningenniveau in de kleine kernen te definiëren op basis van de criteria die voor een (gewone) wijk gelden en daarbij maatwerk toe te passen. Vanwege de ligging is het soms nodig af te wijken van het stedelijk beleid, juist om inwoners hetzelfde te kunnen bieden dat elders in de stad in een naburige wijk wel met het reguliere beleid wordt gerealiseerd. Daarvoor dient meer aandacht te zijn. De kleine kernen zijn immers onderdeel van de gemeente Rotterdam, wat vanuit de stad verplichtingen geeft voor instandhouding van de voorzieningen.

Inwoners van de kleine kernen voelen zich bovengemiddeld betrokken bij hun woon- en leef-omgeving. Een goed uitgevoerde participatie leidt tot betere besluiten met meer draagvlak (win/win). Hoofdstuk 3 over participatie gaat hier apart op in.

2.2. Duurzaamheid en energietransitie

Sinds het boekje 'Investeren in duurzame buitenkansen' verscheen, is de urgentie van de overstap naar een duurzame energievoorziening alleen maar toegenomen. Het Rotterdamse gemeentebestuur erkent dit en heeft het als prioriteit uitgeroepen, met name ook voor de haven.

Proeftuinen

Door de ligging in of aan de haven is het logisch dat de energietransitie voor de kleine kernen een belangrijke rol speelt. De havendorpen lenen zich hierbij prima voor een proeftuinstatus. Rozenburg is hiervoor een voortrekker. Op dit moment wordt gewerkt aan de aanleg van het warmtenet; afronding volgt in de komende jaren. Op bedrijventerrein Pothof wordt de Energie Potentieelscan ontwikkeld om het energiegebruik en besparingsmogelijkheden in kaart te brengen. Belangrijke stappen, maar er is meer nodig. Ideaal is als daarbij een win-winsituatie ontstaat. De investeringen in de besparing op fossiele brandstoffen verdienen zichzelf terug door een lagere energierekening. Met name voor degenen met een laag inkomen is dat belangrijk. Voorlichting is hiervoor een belangrijk instrument. Inwoners krijgen de mogelijkheid laagdrempelig vragen te stellen en kunnen gemakkelijk advies krijgen over bijvoorbeeld isolatiemaatregelen en andere alternatieve energiebronnen zoals zonnepanelen of een warmtepomp.

Lasten en lusten

Met partners als woningcorporaties wordt nauw opgetrokken om de energietransitie gezamenlijk vorm te geven, vooral ook voor financieel kwetsbare inwoners. Initiatieven van bewoners worden gestimuleerd. Zo kunnen Rozenburgers een aandeel kopen in nieuw te plaatsen windturbines op de Landtong. Dit geldt inmiddels ook voor Hoek van Holland. Met het energiecollectief Waterweg wordt overlegd over de opbrengsten van het te realiseren zonnecollectorenpark in de Oranje-buitenpolder. Het is belangrijk dat de havendorpen niet alleen de lasten van de energietransitie dragen maar ook de lusten.

Walstroomb

Walstroomb is in de haven een belangrijk instrument voor verduurzaming. Ook hier snijdt het mes aan meerdere kanten. Walstroomb is niet alleen groener, maar ook stiller. In Rozenburg is het al ingevoerd op de Landtong en er zijn plannen voor verdere uitbreiding in de Rotterdamse haven. Een goede inpassing in de omgeving, zonder aantasting van de natuur, is wel van belang. In Hoek van Holland zou geëxperimenteerd kunnen worden met een getijdencentrale.

Klimaatverandering

Naast de energietransitie vraagt ook de klimaatverandering om maatregelen. Deskundigen voorspellen voor de toekomst meer extreem weer, bijvoorbeeld wateroverlast, droogte maar ook heviger stormen. Ook voor de kleine kernen is het belangrijk hierop voorbereid te zijn.

Gezonde leefomgeving

Een speciaal punt van aandacht is een gezonde leefomgeving. Dit moet ook in de drie kernen zijn gewaarborgd. Overlast van geluid, stof en stank is aan de orde van de dag en bepaalt voor een belangrijk deel het imago van de dorpen. Bij de inrichting van het havengebied is het belangrijk hiermee rekening te houden. De hinder van stank en geluid moet uiteraard minder

worden en zeker niet, via een uitbreiding van de geluidscontour, meer. De gebiedscommissies zijn nu nog uitgesloten van overleggen over de veiligheid van de haven. Juist de gebiedscommissies, en straks de wijk/dorpsraden, moeten hieraan als gekozen orgaan kunnen deelnemen. Het is sowieso belangrijk dat bij de toedeling van bevoegdheden aan de toekomstige wijk/dorpsraden meer maatwerk wordt toegepast.

2.3. Vitaliteit

Vitaliteit staat of valt met de mensen, in dit geval de inwoners van de drie kernen. Het dorpse gevoel van saamhorigheid en actief zijn is er nog steeds, maar er zijn ook zorgen. Zorgen over afbrokkelende sociale kracht. Nieuwkomers die minder of geen aansluiting vinden bij de dynamiek van het dorp. Maar ook gevoelens van onveiligheid. Met name in Rozenburg werd dit afgelopen jaar zichtbaar na drie steekincidenten, waarvan één in huiselijke kring, met dodelijke afloop. Vergeet daarbij ook het eerdere strandincident uit 2009 in Hoek van Holland niet dat een grote impact had en nog heeft.

Woningbouw

Woningbouw is een middel om vitaliteit te bevorderen. De gebieden hebben dringend behoefte aan meer woningen voor verschillende doelgroepen, vooral voor jongeren en senioren. Reden is dat men juist deze twee groepen aan het eigen dorp wil blijven binden wanneer zij (noodzakelijkerwijs) op zoek gaan naar een nieuwe woning. De effecten van het eventueel woningstimuleringsprogramma vanuit het nieuwe kabinet moeten ook in de kleine kernen zichtbaar zijn.

Zelfwoonplicht

Overall in het land is zichtbaar dat vastgoed wordt gebruikt voor speculatie en vermogenswinst. Woningen worden als belegging gebruikt en al dan niet tijdelijk verhuurd. Dit komt de leefbaarheid van wijken en dorpen niet ten goede. Om het tij te keren heeft Rotterdam onlangs een zelfwoonplicht ingevoerd voor delen van de stad. Die is ook belangrijk voor de kleine kernen. De zelfwoonplicht moet daarom ook gelden voor Hoek van Holland, Pernis en Rozenburg. Ook is het wenselijk in de kernen de verkamering tegen te gaan. Zo heeft de gebiedscommissie Pernis het college geadviseerd te stoppen met het verlenen van vergunningen voor woningsplitsingen.

Sociale kracht

Voor de vitaliteit van de drie kleine kernen is echter meer nodig. Het is ook gewenst om aan de sociale kracht te werken. Gezocht moet worden naar methoden om sociale kracht met elkaar zichtbaar en actief te maken. Het wijkcontract uit Wijk aan Zet kan hiervoor een aanzet vormen. Hiervoor is wel nodig dat inwoners en partners meedoen aan de totstandkoming van dit contract en zich (gaan) inzetten. Daarbij speelt de omvang van de dorpen natuurlijk een rol. Gezien het aantal inwoners is bijvoorbeeld voor gemeentelijke voorzieningen of het verenigingsleven maatwerk nodig. Daarentegen kunnen de kernen zich goed lenen als pilotgebied, zoals met succes is gebeurd bij het digitale platform 'Sterker door nieuwe ideeën'.

Bereikbaarheid

Grote ontwikkelingen in de omgeving, zoals projecten in de infrastructuur, hebben uiteraard hun weerslag op de kernen. Hoek van Holland is aangesloten op het metronetwerk waardoor het sneller bereikbaar is vanuit het centrum van Rotterdam. In 2024 is ook de Blankenburgtunnel klaar. Nog onduidelijk is wat hiervan de gevolgen zijn voor met name Rozenburg. Gedifferentieerd bouwen lijkt wel een antwoord op de extra druk die kan ontstaan vanaf de noordkant van Het Scheur.

Nieuwkomers

Aparte aandacht moet er zijn voor nieuwkomers. De komst van nieuwe inwoners kan nieuwe dynamiek brengen. Belangrijk is wel dat zij zich realiseren in een dorp te gaan wonen met een andere ligging en voorzieningenniveau dan in de stad en met een eigen dorpscultuur. Dit vraagt om heldere communicatie, zodat nieuwkomers aansluiting krijgen bij de inwoners in de kernen en (hopelijk) deelnemen aan het actieve dorpsleven. Kwetsbare mensen moeten een plek hebben en waar nodig geholpen worden. Zij kiezen soms noodgedwongen voor de kernen als nieuwe woonomgeving. Ook al is hiervoor begrip, dit mag de draagkracht van de dorpen als leefgemeenschap niet te boven gaan. Er moet dan ook meer worden ingezet op zorg om deze mensen te begeleiden en aandacht voor het aantal met respect voor het sociaal en maatschappelijk draagvlak van de dorpsgemeenschappen.

Haven

De Rotterdamse haven verandert. Het is van belang alert te zijn op de gevolgen die dit kan hebben voor bijvoorbeeld de werkgelegenheid. Veel inwoners van de kleine kernen werken in de haven. Zijn zij voldoende opgeleid en toegerust om mee te veranderen? Even belangrijk is het om vanuit de kernen in gesprek te blijven met de haven, ook na invoering van het nieuwe bestuursmodel. Het onderwerp veiligheid en risicobeheersing is in dit soort gesprekken altijd een belangrijk agendapunt.

Stimuleringsmaatregelen

Het Rijk voert een actief stimuleringsbeleid, onder meer in het kader van corona. De kleine kernen verdienen het mee te delen in Rijksmiddelen die ten goede komen aan Rotterdam.

2.4. Aantrekkelijkheid

Qua ligging vormen de drie havendorpen ieder voor zich een pareltje in het havengebied. Vaak nog onontdekt door het grote publiek. Bekend is uiteraard dat Hoek van Holland zich aan het strand en de duinen bevindt. Dit is niet alleen aantrekkelijk op warme zomerdagen, maar het hele jaar door. Daarnaast heeft Hoek van Holland nog veel meer te bieden, zoals musea, kunst en cultuur, de Nieuwe Waterweg met de Maeslantkering en het wandel- en fietsgebied Oranjabonnen (Bonnenpolder en Oranjabuitenpolder). Deze aantrekkingskracht wordt uitgebouwd via het Toeristisch- recreatief ontwikkelperspectief (TROP) en het programma Stadscultuur.

Omringd door groen

Minder bekend is dat Rozenburg en Pernis zich volledig in het groen bevinden. Rozenburg kent de Landtong. Een schiereiland van ruim 10 kilometer pure natuur en 60 hectare groot, omringd door de dynamische en grootste haven van Europa. Een prachtig wandelgebied met om de paar stappen een nieuwe ontdekking: zwermen trekvogels, oerkoeien in een meertje, galopperende wilde paarden. En met één van de grootste kinderboerderijen van Rotterdam. Ook Pernis is omgeven door groen. Voor inwoners van dit deel van Rotterdam is er dan ook de unieke mogelijkheid om wandelend of fietsend binnen enkele minuten een groene omgeving te bereiken. Daarnaast heeft Pernis een historische kern die ontsloten is via een wandelroute.

Brede voorzieningen

Naast de ligging in het groen zijn er in de kernen verschillende voorzieningen. In een relatief overzichtelijk winkelgebied zijn de basisvoorzieningen beschikbaar. Door de actieve inzet van inwoners is er voor vrijetijdsbesteding een breed en gevarieerd aanbod op het gebied van sport en cultuur.

Kernkwaliteiten benutten

Voor de komende periode is het belangrijk in te zetten op het behoud, uitbouwen en bekendmaken van de kernkwaliteiten van de drie dorpen. Behoud bijvoorbeeld via woningbouw en versterking van gemeentelijke voorzieningen (zie ook vitaliteit). Uitbouwen door het omliggende groen aantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld door de aanleg van meer wandel- en (mountainbike) fietsroutes. Dit wordt inmiddels onderzocht. Ondersteuning van en ruimte voor het verenigingsleven helpt ook bij het aantrekkelijk houden van de kernen. Communicatie & voorlichting is hiervoor een goed middel. Het recent opgenomen filmpje is hiervan een voorbeeld.

2.5. Infrastructuur en bereikbaarheid

Bij vitaliteit is al aangegeven dat een aantal ontwikkelingen de bereikbaarheid van Hoek van Holland en Rozenburg verbetert. Het gaat dan respectievelijk om de aansluiting op het metronet en het doortrekken van de metro naar het strand (Hoek van Holland) en de verbindingstunnel onder Het Scheur (Rozenburg). Voor Rozenburg biedt de tunnel ook een kans voor een extra busverbinding.

Dit alles neemt niet weg dat Rotterdam op geruime afstand ligt. Het doortrekken van de waterbus is en blijft een kans voor een snelle verbinding naar het centrum. Uitbreiding naar Pernis zou al meer mogelijkheden bieden, maar met een halte Rozenburg heeft ook het achterland (Voorne-Putten) toegang tot vervoer over water. De wens tot behoud van de Fast Ferry tussen Hoek van Holland en de Maasvlakte over water wordt overigens unaniem door de gemeenteraad van Rotterdam ondersteund blijkens de aangenomen motie op 14 oktober 2021 (21bb13052). Alternatieve vormen van vervoer blijven van belang. Bekeken kan worden of het concept van deelauto's ook in de drie kernen (verder) kan aanslaan. Om de overstap naar elektrisch rijden te bevorderen blijven voldoende laadpalen een voorwaarde.

3. Betrokkenheid en participatie inwoners.

De vijf verbindende thema's uit hoofdstuk 2 zijn niet compleet zonder het onderwerp participatie te noemen. Mits goed uitgevoerd leidt participatie tot een win-winsituatie. Zo kijkt de gebiedscommissie Hoek van Holland met tevredenheid terug op het recente participatietraject rondom het recreatieoord Hoek van Holland (zie ook onder Hoek van Holland). Belangrijk is dat de gemeente open het proces ingaat en niet te nauw of te star vooraf kaders vastlegt. Andersom kan dan van de participanten oog en begrip worden gevraagd voor de positie van de gemeente. Zo kan bijvoorbeeld het wijkcontract participatief tot stand komen.

Grote betrokkenheid

Participatie in de dorpen is zo mogelijk van nog meer gewicht dan elders. De betrokkenheid van inwoners is goed zichtbaar in participatiebijeenkomsten. De opkomst is hoger dan gemiddeld. Zo trekken digitale bijeenkomsten in de kleine kernen relatief veel geïnteresseerden (tot circa 400 bezoekers).

Wederzijds begrip

Participatie heeft alleen zin als er ook echt iets met de inbreng gebeurt. De gemeente moet de mening en adviezen van de participanten aantoonbaar meewegen en omgekeerd moeten de participanten rekening houden met de randvoorwaarden (financieel, politiek, juridisch) van de gemeente. Vanuit wederzijds begrip voor elkaars positie ontstaat waardevolle input die besluiten kwalitatief beter maakt. Het participatietraject met het recreatieoord laat zien dat dit werkt.

Coalities

Participatie uit zich ook in de vorming van coalities. Coalities van ondernemers, wijk/dorpsraden en professionals kunnen een belangrijke bijdrage leveren om in de dorpen daadwerkelijk dingen van de grond te krijgen.

Communicatie

Onlosmakelijk verbonden met participatie is communicatie. In 2020 heeft Citisens onderzocht hoe de inwoners van de dorpen het liefst worden geïnformeerd. Een relatief hoog aantal inwoners hecht belang aan communicatie via de huis-aan-huisbladen en bewonersbrieven. Bij de digitaliseringsslag die nu gaande is, moet dit een punt van aandacht blijven.

4. Prioriteiten voor de gezamenlijke dorpen samengevat.

- Woningbouw: blijvend inzetten op bouwprojecten (concrete projecten zijn benoemd in het volgend deel).
- Woningbouw: gedifferentieerd bouwen voor alle inwonersgroepen, vooral ook jongeren en senioren.
- Voorzieningen: een adequaat voorzieningenniveau. Een basisniveau waar elke Rotterdammer op kan en mag rekenen. Ook in de kleine kernen.
- Manieren zoeken om jongeren in het eigen dorp huisvesting te kunnen bieden.
- Terughoudend zijn in huisvesting van arbeidsmigranten, zodat woningen overblijven voor andere doelgroepen.
- Sociale kracht: de op te stellen dorpscontracten kunnen als onderligger dienen om de sociale kracht in de dorpen te versterken. Dit met betrokkenheid van partners en van inwoners.
- Communicatie en participatie: informeren maar ook de band van inwoners met het dorp versterken. Voorbeeld: de Hiero-campagne waarin inwoners op billboards laten weten waarom zij hun dorp aantrekkelijk vinden.
- Duurzaamheid: inzet op duurzaamheid zonder dat dit ten koste gaat van natuur, woon- en leefklimaat.
- Veiligheid: meer inzet op handhaving op drukke dagen in Hoek van Holland zodat dit niet ten koste gaat van andere kernen.
- Inzet op een gezond leefklimaat met name ook door tegengaan fijnstof en geluidhinder.
- Bereikbaarheid: gebruik het water juist om bereikbaarheid te vergroten en bouw dit zeker niet af.
- Groen: aantrekkelijke groengordel gericht op gebruiksmogelijkheden. Betrek zo mogelijk inwoners bij inrichting en onderhoud, maar zorg ook voor meer financiële middelen voor het onderhoud.
- Toerisme: versterk in elk van de kernen de aantrekkelijkheid voor toeristen en bezoekers, zodanig dat ook de leefbaarheid voor de inwoners zelf wordt vergroot.
- Lobby: op de kaart houden van de havendorpen in Rotterdam. Voortzetting programma voor de kleine kernen.
- Beleid: maatwerk voor de kernen. Afwijkingen van standaardbeleid moeten mogelijk zijn, juist om datgene te realiseren wat beoogd wordt.
- Bevoegdheden: ook maatwerk dat per wijk/dorpsraad kan verschillen. Voor de kleine kernen bijvoorbeeld betrokkenheid bij veiligheidsoverleggen in de haven en bevoegdheden voor het strand.

5. De kernen afzonderlijk.

5.1. Hoek van Holland: badplaats met historie

Op een afstand van 32 kilometer van de moederstad behoort Hoek van Holland sinds begin vorige eeuw bij de gemeente Rotterdam. De doorsteek door de Beer en de aanleg van de Nieuwe Waterweg gaf Hoek van Holland een geheel nieuwe geografische positie. Nog altijd drukt de Nieuwe Waterweg een stempel op de omgeving van Hoek van Holland. Niet voor niets ligt het zwaartepunt van de festiviteiten rondom het 150-jarig bestaan van de Nieuwe Waterweg in en rondom Hoek van Holland.

De tijd heeft ook in Hoek van Holland niet stilgestaan. De treinverbinding is omgezet naar een metroverbinding die nu wordt doorgetrokken naar het strand. Als kustplaats is De Hoek een toeristische trekpleister. Vooral in het zomerseizoen – op warme dagen – ontvangt het dorp grote aantallen bezoekers. Minder bekend is dat Hoek van Holland meer te bieden heeft dan het strand en de duinen. Zo zijn er acht musea maar denk ook aan de polders en aan de oever van de Nieuwe Waterweg.

Hoek van Holland is ook een grensplaats. De veerdienst met Engeland zorgt voor een bijzondere dynamiek in de haven met niet alleen passagiers maar ook goederen die van en naar Engeland worden vervoerd. Het grote effect dat van de Brexit werd verwacht, blijkt kleiner dan gedacht. De redenen daarvoor zijn divers, maar de belangrijkste is wel dat de Europese grenscontrole slechts voor 20% op de nieuwe wijze plaatsvindt. Blijvende aandacht is hiervoor nodig want de verwachting is dat dit percentage omhoog zal gaan en daarmee potentieel tot meer overlast (filevorming vrachtwagens) gaat leiden.

Zeker niet alles is positief. Hoekenezen ervaren toenemende overlast rondom woningen en in de buitenruimte, met name in de avonden en 's nachts. Handhaving (boa en politie) is er te weinig. Zo is ten onrechte de politiepost gesloten en moet de inzet voor 's nachts worden versterkt. De score op veiligheid mag zeker niet verder dalen.

Het stadsbestuur heeft de inbreng van de gebiedscommissie voor de inrichting van het gebied Oranjobonnen (Oranjobuitenpolder en Bonnenpolder) niet overgenomen. Oranjobonnen is de groene long tussen twee economische centra van ons land, het Westland en de haven. Dit moet worden gekoesterd. Oranjobonnen biedt de kans om een waardevol recreatief gebied voor de Hoekenees en de toerist te creëren. Daarin horen geen zonnepanelen en windmolens thuis. Er is sprake van grondvervuiling op de Oranjeheuvel en een niet-werkende overstort. Op onderdelen is Hoek van Holland niet zo aantrekkelijk als het in eerste instantie lijkt. Belangrijk is dat daar oog voor is en, nog veel belangrijker, ook wat aan wordt gedaan.

Positief is weer dat de uitvoeringsagenda van het Toeristisch-recreatief ontwikkelperspectief (TROP) is vastgesteld. Het TROP biedt een overzicht van ambities om het vierseizoenen karakter van Hoek van Holland te versterken op een manier dat ook inwoners daarvan profiteren (zie verder ook onder toerisme).

Een onderdeel dat al krachtig wordt opgepakt, is de verlevendiging van het Brinkplein. De verhoging van de aantrekkelijkheid van het dorpscentrum is voor inwoners van grote meerwaarde en verleidt tegelijkertijd bezoekers langer in Hoek van Holland te blijven. In nauw overleg met alle betrokken partijen is een masterplan ontwikkeld. Dit plan bewijst hoe verbetering van de leefbaarheid hand in hand kan gaan met het aantrekkelijk(er) maken van Hoek van Holland als vierseizoenenbadplaats. Punt van aandacht is de verbetering van de aansluiting tussen dorpskern en de duinen en het strand.

Toerisme/TROP/recreatieoord

Hoek van Holland is, samen met het centrum en de Kop van Zuid, de belangrijkste toeristische hotspot van Rotterdam qua bezoekersaantallen. Dit heeft positieve en negatieve effecten. Voorzieningen worden mede gedragen door toeristen. Tegelijkertijd zitten op warme zomerdagen de toevoerwegen naar De Hoek aardig verstopt. Mogelijk wordt dit minder zodra Metro aan Zee rijdt. Hoe dan ook is het belangrijk het strand met voorzieningen uit te rusten, bijvoorbeeld met een veiligheidshub bij het metrostation Strand. Gezien het belang van het strand voor Hoek van Holland is het belangrijk dat de toekomstige wijk/dorpsraad instemmingsrecht houdt bij zaken die op het strand gebeuren zoals dat nu ook geldt voor de gebiedscommissie.

Een zeer belangrijke ontwikkeling is de vaststelling van de uitvoeringsagenda van het Toeristisch-recreatief ontwikkelperspectief (TROP). In de komende jaren moeten de hierin vastgelegde ideeën worden gerealiseerd. Dit vormt voor Hoek van Holland een belangrijke leidraad voor de volgende collegeperiode. Een aantal ambities is al in ontwikkeling, maar voor het overgrote deel zijn aanvullende middelen nodig. In de discussie in de raadscommissie Edem is een aanzet gegeven door de wens uit te spreken een bedrag van € 1 miljoen te investeren en hiervoor een lijstje met prioriteiten te behandelen.

Maar er is meer nodig, ook in de komende raadsperiode. Participatie is, in het bijzonder bij dit onderdeel, van groot belang. In het participatietraject naar de uitvoeringsagenda wezen inwoners op het belang van een balans tussen woon/leefklimaat en aantrekkelijkheid voor bezoekers, en dat beide elkaar moeten versterken. Evenwichtig ook in de zin dat er balans is tussen bezoek & vertier en rust & ruimte (rust versus reuring). De Hoekenezen willen geen ontwikkeling zoals in Scheveningen of Noordwijk. Investerings moeten dus worden begeleid en gericht ingezet zodat ze bijdragen aan behoud van de balans. Participatie is daarbij onmisbaar. Ervaring met het recreatieoord leert dat het mogelijk is om met een beter en breder gedragen voorstel te komen dan in eerste instantie het geval was. Dit vergt echter tijd, energie en een open houding vanuit de gemeente. Niet alleen bestuurlijk en politiek, maar juist ook op het niveau van de organisatie en diensten. In gesprek gaan is meer en bewust anders dan uitleg geven over wat in het centrum en in de ambtelijke molens is bedacht. Samen ideeën omzetten in realiteit vergt ruimte om binnen brede kaders te kunnen samenwerken.

Omgekeerd mag de gemeente dan verwachten dat er bij de participanten oog is voor de positie van de gemeente in die discussie om op die manier bij elkaar te komen (gelijk oversteken). Niet alles kan, maar ruimte voor gesprek wel. De toekomstige wijk/dorpsraad Hoek van Holland kan hierbij een belangrijke rol spelen. In de governance van het TROP moet deze rol duidelijk worden omschreven. Studenten van Inholland doen momenteel onderzoek naar kansen voor het toerisme en betrokkenheid van verschillende doelgroepen.

Het recreatieoord wordt gezien als een specifieke wijk van Hoek van Holland (en dus Rotterdam). Een goed woon- en leefklimaat op het terrein is ook van belang voor Hoek van Holland. Er moet actief worden ingezet op de verbindingen tussen het recreatieoord en de rest van het dorp. Begin 2022 komt de gebiedscommissie met een aanvulling op de visie op het recreatieoord, juist op dit punt. Inmiddels hebben de Recreanten Advies Raad en de gebiedscommissie per brief van 30 september 2021 advies uitgebracht aan het college. Daarmee wordt voldaan aan de opdracht van de gemeenteraad aan het college om vanuit Hoek van Holland door RAR en gebiedscommissie op basis van actieve participatie van vaste recreanten en de Hoekse gemeenschap te komen tot een visie op de toekomst van het recreatieoord. Naast de vijf kernwaarden van het recreatieoord zijn de tien kern- en randvoorwaarden uitgangspunten voor de verdere aanpak. Het college heeft bij brief van 29 oktober 2021 de uitgangspunten en kernwaarden in de Toekomstvisie Recreatieoord onderschreven. Op 22 december 2021 is het raadsvoorstel gepubliceerd waarmee nog duidelijker de aanpak, inzet en kernwaarden uit de Toekomstvisie Recreatieoord worden onderschreven. De gemeenteraad zal zich in februari 2022 hierover uitspreken. Naast de inhoudelijke keuze en onderschrijving van de toekomstvisie is ook blijvende betrokkenheid van RAR en gebiedscommissie, straks dorpsraad, onderdeel van de besluitvorming.

Punt van aandacht is de verbinding van het dorp met het strand. De Emmaboulevard is daarin een belangrijke schakel. Ontwikkelingen rondom de Emmaboulevard moeten dan ook passen in het stimuleren van een aantrekkelijke route van het strand naar het dorp.

Cultuur

Nauw samenhangend met het voorgaande is het verder uitbouwen van cultuur. Hoek van Holland biedt een goede basis voor bijvoorbeeld een Oerol-achtig festival. Voor cultuur is behoefte aan vernieuwing en diversiteit om kansen te benutten. De eigen organisatiekracht van Hoek van Holland geeft vertrouwen om hieraan te werken, met ondersteuning van bijvoorbeeld de cultuurscout. Gezien de aard en de verscheidenheid van Hoek van Holland zullen activiteiten in essentie kleinschalig zijn, maar juist daardoor worden gedragen door de inwoners. Een landmark kan de identiteit maar ook de aantrekkelijkheid van Hoek van Holland verder versterken.

Aparte aandacht verdient de geschiedenis van Hoek van Holland. Vooral sinds de aanleg van de Nieuwe Waterweg neemt Hoek van Holland een strategische positie in die terug te zien is in het landschap. Het Fort 1881 en de bunkers uit de Tweede Wereldoorlog zijn tastbare voorbeelden. Belangrijk is de verhaallijnen op een aantrekkelijke manier met elkaar te verbinden zodat niet alleen bezoekers maar ook scholieren zich bewust worden van de vaderlandse geschiedenis in het algemeen en die van Hoek van Holland in het bijzonder.

Zorg en sociale cohesie

Het dorpse karakter van Holland maakt dat mensen nog altijd voor elkaar klaar staan. Ook in Hoek van Holland zijn er zorgen. Uit de wijkmonitor 2020 blijkt dat de sociale index is teruggelopen met 7% ten opzichte van de monitor 2018 (zie ook bijlage 1). Het actief zijn als vrijwilliger is zelfs teruggelopen met 19%. Vooral dit laatste is het fundament van het dorpsleven. De genoemde prioriteit in hoofdstuk 4 om de sociale cohesie/kracht te versterken is dan ook zonder meer van toepassing op Hoek van Holland.

Problematiek is ook aanwezig aan de kant van de zorg. Veelal blijft die relatief lang verborgen achter de voordeur. Het wijkteam vormt de spil in de hulpverlening vanuit de gemeente. Desalniettemin zijn inwoners ook regelmatig op de zorg buiten Hoek van Holland aangewezen. De afstand is soms groot en zorg blijkt daardoor niet altijd goed bereikbaar. Hulpverleners doen toezeggingen af te reizen naar Hoek van Holland, maar door het beperkte cliëntbestand en de grote tijdsinvestering wordt dit niet altijd waargemaakt. Het niveau van zorg blijft door beperktere beschikbaarheid en beperktere bereikbaarheid achter bij het niveau dat behaald wordt in de rest van Rotterdam.

Voorbeeld is de middelbare schooljeugd die vrijwel geheel in het Westland naar school gaat. De problemen van Hoekse jongeren die op middelbare scholen worden gesignaleerd, zijn onvolgende in beeld. De Hoekse schoolgaande jeugd kan vaak niet gebruikmaken van ondersteuning/hulp die geadviseerd wordt vanuit school. Rotterdam heeft Hoek van Holland als kleine kern omarmd. Het gevolg moet dan ook zijn dat de zorg voor iedere bewoner van Rotterdam nabij is, óók voor de kleine kernen. De afstand tot Rotterdam mag niet leiden tot mindere zorg omdat de reisafstand te groot is of de problematiek te kleinschalig is. De verantwoordelijkheid van Rotterdam is ook 32 kilometer verderop te zorgen voor maatwerk in zorg, zowel voor de jeugd als voor andere doelgroepen. Denk hierbij ook aan het aanbod voor dagbesteding. In de volgende collegeperiode zullen ook voor de zorg de voorzieningen in Hoek van Holland naar een aanvaardbaar peil gebracht moeten worden.

Ondernemers en werkgelegenheid

Investerings in toerisme, bijvoorbeeld als uitvloeisel van het TROP, creëren ook een gunstig(er) klimaat voor ondernemers. Dit geldt vooral voor ondernemers op het strand waar handhaving en toezicht belangrijk zijn (zie ook de eerdere aanbeveling). Investerings in het centrum leiden ertoe dat bezoekers verleid worden gebruik te maken van het winkel- en horeca-aanbod in De Hoek. Ook camperplaatsen dragen hieraan bij. Daarnaast kan het industriegebied tussen Kulk en Reuver verder worden ontwikkeld.

Woningbouw

Ook voor Hoek van Holland is de beschikbaarheid van voldoende woningen essentieel voor het in stand houden van voorzieningen. Realisatie van de lopende woonprojecten is ook belangrijk voor de toekomst van het dorp. Daarbij valt te denken aan een combinatie van werken, wonen en recreëren, Langeweg, woonzorglocatie Lemairepark, Prins Hendrikstraat, ontwikkeling dorpskern etc. Omgekeerd moet het voorzieningenniveau zijn afgestemd op de verwachte toename van het aantal inwoners (tot mogelijk 15.000). Even belangrijk is aandacht te hebben voor de openbare ruimte die moet aansluiten bij de gewenste voorzieningen en het dorpse karakter. Daarnaast is ook in Hoek van Holland gemengd bouwen belangrijk om jongeren vast te houden en senioren tijdig passende woonruimte te kunnen bieden. Ook de kwaliteit van de woon- en leefomgeving moet worden bewaakt. Hoek van Holland heeft nog te veel en te vaak last van geluid en stank. Dit moet worden beperkt. Geluidscontouren moeten dan ook eerder worden aangescherpt dan verruimd.

Groen

Hoek van Holland staat bekend om het strand. Maar het dorp heeft nog veel meer te bieden. Naast de duinen zijn ook de Nieuwe Waterweg en de polders een bezoek waard. Wat betreft groen en strand is de ontwikkeling naar een nationaal landschap volop gaande. Het verder benutten van de recreatieve waarde met behoud van natuur biedt een kans. Zeker wanneer Hoek van Holland, zoals gewenst, de toegangspoort wordt tot deze Hollandse Duinen. Ook het verder benutten van de polders en de Waterweg, met de Maeslantkering, biedt kansen. De beeldenroute door Hoek van Holland is hiervan een voorbeeld.

5.2. Pernis: historisch hart in de Botlek

Pernis is landelijk bekend door de aanwezigheid van Shell Pernis, maar het dorp was er eerder. Het draagt dan ook alles in zich van een (gemoedelijk) historisch dijkdorp. Ook Pernis wordt geheel omsloten door groen waar veel te doen is. Zo bevindt zich daar een actief verenigingsleven maar bijvoorbeeld ook een hertenkamp. De historische kern leent zich goed voor een wandeling aan de hand van een uitgezette route. In de diverse horecagelegenheden kunnen bezoekers genieten van een smakelijke consumptie en de dorpse sfeer. De waterkant geeft Pernis een extra dynamisch karakter als havendorp. Dit is verder benut door een unieke woningbouwlocatie. Pernis is goed bereikbaar via de metro. Het cultureel leven krijgt een extra stimulans door de aanwezigheid van bijvoorbeeld Pernissimo, maar ook andere culturele verenigingen en instellingen zoals de Schouwspelers. De voorstellingen trekken publiek van ver buiten Pernis.

Woningbouw

Ook voor Pernis is woningbouw van groot belang voor de leefbaarheid in de toekomst. Begin deze eeuw dreigde een teruggang tot 4.000 inwoners. Dit zou de doodsteek betekenen voor veel voorzieningen. Inmiddels telt het dorp minder dan 5.000 inwoners, wat als ondergrens wordt gezien. Net als in de andere kleine kernen is het vooral voor jongeren moeilijk een betaalbare woning te vinden. Gedifferentieerde woningbouw is van groot belang, net als het snel tot uitvoering brengen van lopende woningbouwprojecten waaronder Madroel, Loswal en het sportpark.

Daarnaast bestaat de huidige woningvoorraad, vooral die van woningcorporatie Woonbron, uit verouderde, veelal kleine huizen uit de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw. Renovatie en vernieuwing zijn noodzakelijk. Dit geldt in het bijzonder voor de wijk het Waterschip waar de gebiedscommissie al een aantal jaren geleden een plan voor heeft ontwikkeld. Woonbron blijft hierin achter. De gemeente zou druk kunnen zetten op deze woningcorporatie. Met de verkoop van woningen uit de sociale sector moet terughoudend worden omgegaan. In het westelijk gebied zijn in het verleden meerdere huizen verkocht, wat nu een grootschalige renovatie ernstig bemoeilijkt.

Zorg is er over de snelle instroom van het aantal arbeidsmigranten. Onderkend wordt dat zij een belangrijke bijdrage leveren aan de Nederlandse economie. Deze groep neemt echter niet deel aan bijvoorbeeld het verenigingsleven of is ook niet anderszins als vrijwilliger actief. Terughoudendheid is ook gewenst bij het verstrekken van vergunningen voor het splitsen van woningen (nu vaak om de week).

Samenhang

Ook voor Pernis is de samenhang en verbondenheid in het dorp een punt van aandacht. Belangrijk is dat het wijkteam voldoende kracht houdt om op tijd hulp en ondersteuning te bieden. Ook in Pernis blijven problemen te lang verborgen achter de voordeur. Inwoners moeten worden verleid en gestimuleerd om eerder hulp te zoeken bij een goed toegerust wijkteam. Een schets van het dorp is niet compleet zonder het verenigingsleven te benoemen. De betrokkenheid en het actieve karakter van de inwoners zijn daarin goed zichtbaar. Toch zijn er ook zorgen, onder meer over de afname van het aantal vrijwilligers (zie ook onderdeel wonen). Een actief stimuleringsbeleid is gewenst om juist deze sociale kracht van Pernis te behouden.

Groen en waterkant

Voor Pernis zijn het groen en de verblijfskwaliteit van grote waarde. Ook hier vinden verenigingen een plek in de omliggende groengordel. Voor Pernis is ruimte voor (verplaatsing van) de voetbalclub of andere verenigingen belangrijk. Op termijn blijft het uitgangspunt om op en rond het voormalige volkstuinencomplex Robbenoord een sportcluster te realiseren. Toekomstige ontwikkelingen in de haven, met gepaard gaande contouren, mogen dit niet in de weg staan. Het onderhoud van het groen moet en kan worden verbeterd. Dit kan door het budget voor onderhoud te verhogen. Een alternatief is om naar de inrichting van de parken te kijken en die, waar mogelijk, onderhoudsvriendelijker te maken. Zo het lukt, zou het mooi zijn als inwoners enthousiast gemaakt kunnen worden om mee te helpen in het groen, bijvoorbeeld één of twee dagen per jaar. De mogelijke inzet van de inwoners is echter naar verwachting onvoldoende om het onderhoudsniveau naar een acceptabel niveau te brengen.

Veel inwoners maken gebruik van de fiets- en voetpaden in Pernis. Recent is een nieuw stuk fietspad aangelegd, als onderdeel van het verbeteren van de waterkant. Om Pernis nog beter onderdeel te kunnen laten zijn van het regionale fietsnetwerk en de recreatieve mogelijkheden te vergroten, moet het 'rondje Pernis' worden afgemaakt. Er dienen dan ook middelen te komen voor de zogenaamde tweede fase voor de waterkant.

Duurzaam

Pernis zet graag in op duurzaamheid. Ook Pernis staat open voor aansluiting op een warmtenet. Investeren in isolatie kan winst opleveren naast renovatie of nieuwbouw van verouderde woningen (zie ook paragraaf woningbouw op pagina 28). Het verbaast Pernis dat in deze tijd nog geboord gaat worden naar gas. Zorgen zijn er (onder meer) over de veiligheid. Pernis wijst dit dan ook af. Verder waakt Pernis voor meer horizonvervuiling zoals bij (te) hoge windmolens het geval is. Pernis wordt omringd door industrie en snelwegen. Daarom moet worden geïnvesteerd in de luchtkwaliteit. Een overkapping op de A4 is een groot, maar voor Pernis noodzakelijk project. Dit kan worden gecombineerd met energieopwekking via zonnepanelen. Dit laatste sluit aan bij de ambitie ook de daken in Pernis verder te vergroenen, hetzij via zonnepanelen, hetzij via groenbegroeiing.

Bereikbaarheid

Pernis wordt omsloten door wegen, maar als je er niet specifiek hoeft te zijn kom je er niet. Verschillende vormen van mobiliteit moeten beter worden benut, bijvoorbeeld over het water.

Toerisme en bezoek

Pernis is geen toeristische hotspot, maar zeker het bezoeken waard. De historische kern verrast velen. De historische wandelroute is dan ook een goed initiatief om Pernis onder de aandacht te brengen. Pernis staat positief tegenover het uitbreiden van fiets- en wandelroutes naar en via Pernis.

5.3. Rozenburg: groene parel in dynamische omgeving

Rozenburg is in 2010 onderdeel geworden van de gemeente Rotterdam en telt 12.500 inwoners. Historisch was Rozenburg één van de woonkernen op het voormalig eiland van Rozenburg dat weer één van de zeven Zuid-Hollandse eilanden vormde. De wisselwerking tussen landbouw en de zee heeft Rozenburg gevormd. Nog altijd is er in Rozenburg een sterke gemeenschapszin met vele verenigingen en voelt men zich verbonden met het ommeland zoals Voorne-Putten. Rozenburg is volledig omsloten door groen en water. Het Scheur biedt kansen die verder benut kunnen worden, zoals vervoer over water. De Landtong is belangrijk voor de inwoners van Rozenburg. Dit unieke schiereiland ligt vrijwel volledig in de haven. Vanaf de heuvel aan het eind van de Landtong is goed te zien hoe de (grote) zeeschepen Rotterdam aandoen en de veerboten vanuit Hoek van Holland naar Engeland vertrekken en aankomen. Behoud van het groene karakter van de Landtong is dan ook prioriteit. Daarnaast kan worden bekeken hoe de kwaliteiten van het natuur- en recreatiegebied verder kunnen worden benut.

Rozenburg vormt ook een speerpunt in de duurzaamheid. Als één van de eerste woonkernen wordt het dorp aangesloten op het warmtenet. Daarnaast lopen de inwoners voorop in het verduurzamen van hun huizen. De waterstofleiding die langs Rozenburg gaat lopen, moet niet belastend zijn voor eventuele (uitbreiding van) woningbouw. De komst van de Maasdeltatunnel (of Blankenburgverbinding) kan grote gevolgen hebben voor de woning- en arbeidsmarkt in Rozenburg. Het is goed dat te monitoren en hierop te anticiperen.

De ligging in de Rotterdamse haven vraagt om extra aandacht voor gezondheid en veiligheid. Gezondheid bijvoorbeeld waar het gaat om de luchtkwaliteit. Belangrijk is deze steeds te blijven monitoren en hierover transparant te zijn. De luchtafvoer van de nieuwe Maasdeltatunnel (of Blankenburgverbinding) moet zodanig worden ingericht dat de inwoners van Rozenburg hiervan geen last ondervinden. Dit geldt in het bijzonder voor de fijnstof uit de tunnelmond. Qua veiligheid ligt Rozenburg in een gebied waar 30 bedrijven in de zwaarste risicoklasse vallen. Ook hier is transparantie nodig om inzichtelijk te maken hoe deze risico's steeds (verder) worden beperkt.

Uit de interviews met Rozenburgse inwoners, ondernemers en docenten blijkt zorg over de betrokkenheid van bewoners en de vitaliteit van het dorp. De samenhang en sociale kracht nemen af. Zorg is er vooral ook over de jeugd, nog versterkt door steekpartijen met zelfs dodelijke afloop. Naast woningbouw is veiligheid een dominant thema. Er zal aan getrokken moeten worden om voorzieningen, met name het middelbaar onderwijs, overeind te houden. Woningbouw is daarvoor niet voldoende maar wel een noodzakelijke voorwaarde. Dit zal samen moeten gaan met investeren in de sociale kracht. De volgende concrete ambities kunnen worden geformuleerd.

Duurzaamheid

Blijf inzetten op de ontwikkeling van het warmtenet, uitbreiding van waterstofketels in huizen en verzorgingstehuizen, ombouw van het EIC tot energie-informatiecentrum, het dashboard duurzaamheid in het winkelcentrum, isolatie van woningen. Plaatsing van windmolens mag niet ten koste gaan van het woon- en leefklimaat en kwetsbare natuur.

Landtong en groene gordel

Belangrijk is de groene gordel beschikbaar te hebben voor verblijf en gebruik door inwoners. Wat het laatste betreft, is nu al een aantal verenigingen en voorzieningen in de groene gordel gevestigd zoals de voetbalvereniging, de scouting en de kinderboerderij. De groene gordel kan compleet worden gemaakt door ook het dak van de tunnelbuis van de nieuwe oeververbinding groen in te richten en hier mogelijkheden voor recreatie te creëren. De Landtong moet absoluut groen blijven. Dat geldt ook voor de grond van het Havenbedrijf, die nu nog een andere bestemming heeft. Het bestemmingsplan moet hiervoor worden aangepast. Daarnaast is er ruimte voor nieuwe ideeën op de Landtong, zoals een mountainbikeroute, koppeling met cultuur en/of een restaurant op de kop van de Landtong.

Samenhang

Belangrijk voor Rozenburg is het vasthouden en versterken van de samenhang en verbondenheid in het dorp. Verenigingen draaien veelal op vrijwilligers die er al lang wonen en vergrijzen. Investeer daarom in de betrokkenheid van de jeugd. De aanwezigheid en het behoud van een middelbare school is daarvoor zeer wenselijk. Belangrijk is ook om nieuwkomers direct bij het dorp te betrekken. Dit kan door ze actief te verwelkomen met een welkomstpakket, maar ook door ze bijvoorbeeld rond te leiden door het dorp en kennis te laten maken met een aantal verenigingen. De beschikbaarheid van vrijwilligers is hiervoor dan wel een voorwaarde.

Zorg

Zoals eerder aangegeven, gaan Rozenburgers voor zorg vaak naar Spijkenisse of Dirksland. Sinds 2013 is er in Spijkenisse geen volwaardig ziekenhuis meer. De gebiedscommissie ondersteunt de lobby om het Spijkenisse Medisch Centrum (SMC) uit te breiden tot een volwaardig ziekenhuis inclusief 24-uurs spoedeisende hulp.

Ondernemers

Ondernemers zijn voor hun inkomen sterk gebaat bij een rustige en stabiele omgeving. Zij zijn hier dan ook sterk bij betrokken en bereid hierin te investeren, ook in deze financieel moeilijke tijd. De voorwaarden voor ondernemers moeten daarom optimaal gemaakt worden. De precariobelasting is nu even hoog als elders in de stad. Dat is niet reëel. In Rozenburg zijn de bedrijfsopbrengsten aanzienlijk lager dan in bijvoorbeeld het centrum van Rotterdam. De precario moet dan ook omlaag.

Om Rozenburg aantrekkelijker te maken voor bezoekers ligt een plan klaar voor de aanleg van een doorsteek van de boulevard naar het centrum en het inrichten van een camperplaats. Dit plan moet zo snel mogelijk worden uitgevoerd. Aparte aandacht verdient de ontsluiting van industrieterrein Pothof. De vrachtwagens (en ander verkeer) van (onder andere) het transportbedrijf gaan nu dwars door het dorp en zorgen voor overlast en een onveilig gevoel. Belangrijk is de Pothof beter te ontsluiten door een rechtstreekse verbinding met de Droespolderweg.

Woningbouw

Woningbouw is een belangrijk thema voor de vitaliteit van de drie kleine kernen. In Rozenburg gaat de bouw van nieuwe woningen trager dan gepland en gewenst. Belangrijk is in te zetten op versnelde realisatie van projecten als de Rivierenlaan en De Rozet. Sinds Rozenburg bij Rotterdam hoort, zijn geen nieuwe bouwlocaties meer ontwikkeld terwijl dat wel mogelijk is. Een goed voorbeeld is het Schansgebied (Marijkeplein). Voor de woningbouwprojecten is het belangrijk gedifferentieerd te bouwen voor verschillende doelgroepen, zowel qua leeftijd als inkomen.

Bereikbaarheid

Rozenburg ligt relatief ver van het centrum van Rotterdam. Met de auto is het dorp vrij redelijk ontsloten. Voor andere vormen van vervoer liggen er kansen. Bijvoorbeeld over het water. Daarnaast zijn aantrekkelijke fietsverbindingen van belang, bijvoorbeeld door het groen richting Pernis en Rotterdam. Ook de aansluiting tussen de veerpont en het metrostation in Maassluis moet beter. Een (proef)project met deelfietsen en deelauto's kan het mobiliteitspakket verder aanvullen. Zorgen zijn er over de bereikbaarheid via de Laan van Nieuw Blankenburg als daar het warmtenet wordt aangelegd. In het bijzonder geldt dat voor het (zware) verkeer van en naar industriegebied Pothof. Een rechtstreekse ontsluiting van de Pothof naar de Droespolderweg blijft dan ook onverminderd noodzakelijk.

Bijlage 1.

Cijfermatige illustratie

A. Regioplan afgezet tegen de huidige cijfers

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de gegevens ten tijde van Regioplan (2014/2015) en de meest recente gegevens uit de Wijkmonitor (OBI 2020). Het gaat om een selectie die zoveel mogelijk aansluit op de onderliggende gegevens die gebruikt zijn door Regioplan.

Hoek van Holland				Pernis			Rozenburg			Rotterdam			
	Aantal		Groei	Aantal		Groei		Aantal		Groei	Aantal		Groei
	2014/15	2019/20		2014/15	2019/20			2014/15	2019/20		2014/15	2019/20	
Woningen	4.649	4.689	0,9 %	2.193	2.210	0,8 %		5.745	5.767	0,4 %	297.478	299.404	0,6 %
WOZ-waarde	2.086	2.152	3,2 %	1.684	1.835	9,0 %		1.713	1.726	0,8 %	1.646	2.078	26,2 %
Arbeidsplaatsen	2.774	3.051	10,0 %	609	620	1,8 %		1.893	2.104	11,1 %	346.069	376.826	8,9 %
Laag salaris in %	69,8	70,4	0,9 %	69,7	71,7	2,9 %		69,5	67,2	-3,3 %	64,8	65,4	0,9 %
Mensen boven 65 in %*	22,3	24,3	9,0 %	18,4	19,5	6,0 %		19,7	22,1	12,2 %	14,9	15,4	3,4 %
Vindt buurt leuk	80	81	1,3 %	82	79	-3,7 %		77	79	2,6 %	72	72	0,0 %
Actief als vrijwilliger in %	36	29	-19,4 %	28	26	-7,1 %		25	21	-16,0 %	21	24	14,3 %
Sociale index	157	146	-7,0 %	131	108	-17,6 %		122	97	-20,5 %	100	100	0,0 %
Fysieke index	124	121	-2,4 %	143	147	2,8 %		123	124	0,8 %	100	109	9,0 %
Veiligheidsindex	141	159	12,8 %	151	172	13,9 %		137	141	2,9 %	100	110	10,0 %

Bron: Wijkmonitor en onderzoek 010
*2004: Hoek van Holland 18,1 % en Rotterdam 14,4 %

*2004 Pernis 17,5 % 2011 Rozenburg 17,4 %

B. Cijfers kleine kernen vergeleken met omliggende gemeenten

In onderstaand overzicht zijn verschillende cijfers vergeleken met omliggende gemeenten: Westland (108.603 inwoners per 1 januari 2019), Nissewaard (84.797) en Brielle (17.182).

	Woningen	OZB	Vraagprijs
Hoek van Holland			
2015	4.649	€ 2.086.000	€ 205.000
2020*	4.689	€ 2.152.000	€ 231.000
Mutatie (in %)	0,9 %	3,2 %	12,7 %
Pernis			
2015	2.193	€ 1.684.000	€ 123.000
2020*	2.210	€ 1.835.000	€ 155.000
Mutatie (in %)	0,8 %	9,0 %	26,0 %
Rozenburg			
2015	5.745	€ 1.713.000	€ 144.000
2020*	5.767	€ 1.726.000	€ 188.000
Mutatie (in %)	0,4 %	0,8 %	30,6 %
Westland			
2015	42.339	€ 237.000	€ 317.000
2020	45.063	€ 308.000	€ 462.000
Mutatie (in %)	6,4 %	30,0 %	45,7 %
Brielle			
2015	7.679	€ 215.000	€ 306.000
2020	8.029	€ 257.000	€ 451.000
Mutatie (in %)	4,6 %	19,5 %	47,4 %
Nissewaard			
2015	38.462	€ 162.000	€ 230.000
2020	39.225	€ 201.000	€ 313.000
Mutatie (in %)	2,0 %	24,1 %	36,1 %
Rotterdam			
2015	297.478	€ 146.000	€ 197.000
2020	299.404	€ 222.000	€ 399.000
Mutatie (in %)	0,6 %	52,1 %	102,5 %

Personen in de bijstand per 1.000 inwoners 2020/2021	
Hoek van Holland	22,1
Pernis	14,3
Rozenburg	26,4
Westland	22,9
Brielle	20,3
Nissewaard	44,4
Rotterdam	93,8

Bron: CBS

Vrijwilligers actief 2016 (in % bevolking)	
Hoek van Holland	31
Pernis	29
Rozenburg	29
Westland	30
Brielle	28
Nissewaard	23

Bron: RIVM en wijkmonitor OBI

Gemiddeld inkomen kernen en buurgemeenten	
Hoek van Holland	€ 28.200
Pernis	€ 26.700
Rozenburg	€ 26.400
Westland	€ 27.300
Brielle	€ 33.800
Nissewaard	€ 27.000
Rotterdam	€ 25.029

Bron: www.heelveelcijfers.nl

	Misdrijven 2020 totaal	Inwonertal 1 januari 2019	Misdrijven per 10.000 inwoners
Hoek van Holland*	576	10.359	556
Pernis	171	4.850	353
Rozenburg	429	12.508	343
Westland	4.418	108.603	407
Brielle	615	17.182	358
Nissewaard	3.951	84.797	466
Rotterdam	50.282	644.373	780

*waarvan 173 strand

Bron: Politiedata.nl

Bijlage 2.

Overzicht maatregelen uit Programma Kleine Kernen Aanpak

Algemeen	Hoek van Holland
1. Aandacht kernen in het concern	10. Uitvoering TROP
2. Kernen in de regio	11. Brinkplein
3. Externe partijen betrekken	12. Toezicht strand
4. Communicatie	Pernis
5. Participatie	13. Madroelpark
Overkoepelend	14. Waterkant
6. Duurzaamheid	15. Metroplein
7. Woningbouwplanning	Rozenburg
8. Voorzieningenniveau	16. Landtong
9. Vitaliteit verenigingen	17. Aansluiting metro Maassluis
	18. Ontsluiting Pothof
	19. Doorsteek boulevard en camperplaats

Colofon

Tekst

Gemeente Rotterdam

Vormgeving

Awareness+zootz

Uitgave

Januari 2022

www.rotterdam.nl
